

תיעוד וחשיפה במדיות עכשוויות
להעלאת מודעות לשינוי סביבתי
בהדגמה על שוק תלפיות

רפרט בנושא
אדריכלות וקולנוע
בהתבסס על המאמר

The Explosion of Space:
Architecture and the Filmic Imaginary

מאת
Anthony Vidler

Assemblage 21, No.21 (Aug., 1993), pp.44-59 MIT Press
<http://www.jstor.org/stable/3171214>

I am kino-eye.

I am a builder.

I have placed you, whom I've created today, in an extraordinary room which did not exist until just now when I also created it.

Dziga Vertov, 1923

דגיגה ורטוב,
קולנוען יהודי רוסי, תיאורטיקן
ובמאי סרטים דוקומנטריים

פרופ' **אנתוני וידלר** –

דיקן בית הספר לאדריכלות בקופר יוניון ניו יורק

אדריכל ותיאורתיקן העוסק באדריכלות
בהקשרה התרבותי הרחב

במאמר זה נותן **סקירה רחבת יריעה** על הקשר
בין אדריכלות והמדיום הקולנועי

מביא **ציטוטים** והתיחסויות רבות לנושא

קולנוע בונה ארכיטקטורה
בעזרת אור, צל, תנועה

ארכיטקטורה בונה
את הסט הקולנועי

קולנוע וארכיטקטורה הן שתי אמנויות שעוסקות בחלל ומרחב

הקומפוזיציה האדריכלית

המונטאז' הקולנועי.

"שטף של צורה"

רק מצלמת הקולנוע הצליחה לייצג תופעה רב ממדית על מסך שטוח.

סרגיי איזנשטיין, קולנוען שלמד אדריכלות, 1930

הקולנוע ממזג בין זמן למרחב.
זמן: ממד נוסף למרחב.
זמן: כלי להעצמת המרחב.

הקולנוע מגולל בפנינו את רבדי המרחב בצורה מדודה ומוקפדת.
הקולנוע בונה לנו במוח תפישה מרחבית.

1922 Elie Faure

הקולנוע הוא החוש השישי של האדם –
חוש של מרחב ומקום, תחושת המציאות.

1920 סוף – Herman G. Scheffauer

הקולנוע לא צריך לבנות תפאורה מלאכותית.
הקומפוזיציה ותנועות המצלמה
בונים את המציאות בחופשיות רבה יותר.

**הקולנוע משפיע על
ארכיטקטורה מודרנית**

**הארכיטקטורה המודרנית מביאה
את צדה האמנותי לקולנוע**

הארכיטקט Robert Mallet-Stevens, 1925

**האתגר הוא לעשות מניפולציה
ולצלם מציאות בלתי מסוגנת,
כך שהתוצאה תהיה מסוגנת**

1923-1925 - Erwin Panofsky

תקופה בה היתה קריאה לצאת מהתפאורות באולפן
ו"להתעמת" עם צילום ב"תפאורה" האמיתית – הרחוב.

הרחוב הוא גם אתר וגם כלי נושא לביקורת חברתית עליו.
הרחוב שבסרט הוא חומר ולא רק אסתטיקה פורמלית.
הרחוב המתועד בצורה נאותה הוא מקור להבנת המודרניות.

1960 – Siegfried Kracauer

זהות בין הצלם ל-Flâneur, "המשוטט"

(צ'רלס בודלייר – "אדם ההולך בעיר על מנת לחקור אותה",
וולטר בנג'מין – "urban observer").

כל המאפיינים שבנג'מין מייחס ל"משוטט" עשויים להיות מיוחסים לקולנוען:

- **עין לפרטים, למוזנח ולסיכוי**

- חיבה לשולי ולנשכח

- **נטיה לחבר מציאות וחלום**

- **חזון רחוק**, הרחק מהדעת המוסחת וחסרת המצפון של ההמון

מסקנה במאמר של וידלר

המצלמה חודרת ל"תת מודע הפיזי".
היא לוקחת אותנו לבלתי מודע האופטי
כפי שפסיכואנליזה לוקחת אותנו לתת מודע הנפשי.

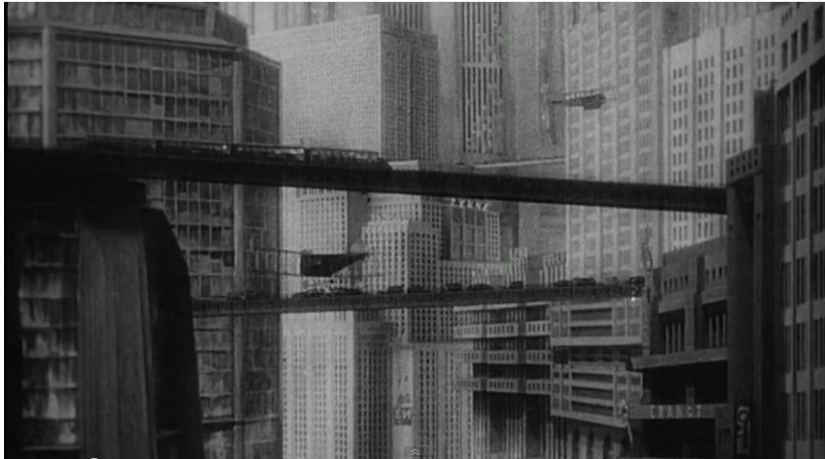
לקולנוע פוטנציאל לחשוף גרסה של המציאות
שאחרת קשה להבין או ליצר.

המצלמה מנגישה את העיר, את הארכיטקטורה
המצלמה מאפשרת לציבור להיות המבקר

בנג'מין תהה מה עושה הקולנוען מעבר לשוטטות המצלמת:
מה עושה המשוטט מעבר לחקירה שלו?

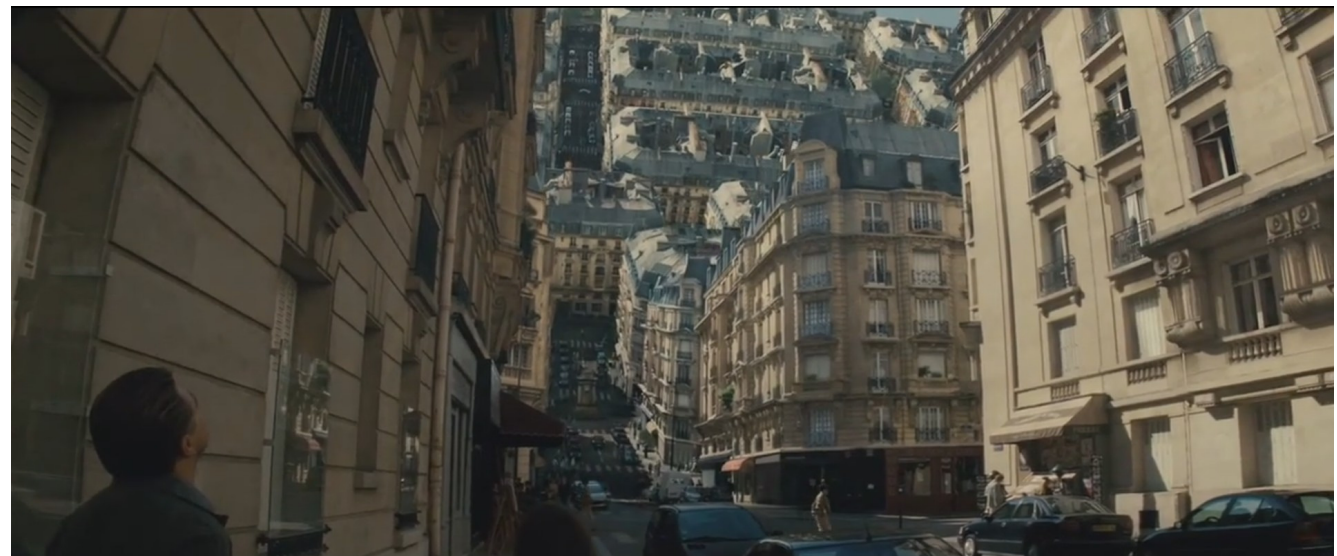
קולנוע בונה ארכיטקטורה, קולנוע בונה מציאות

Metropolis 1927
Fritz Lang

The Fifth Element 1997
Luc Besson

Inception 2010
Christopher Nolan

**ביקורת היתולית על המודרניזם
שימוש באדריכלות המודרנית כסמל**

Mon Oncle 1958
Jacques Tati

**הירידה לרחוב וזווית ה"משוטט"
מניפולציה מסוגנת**

Berlin - die Symphonie der Großstadt 1927
Walther Ruttmann

הרחוב הוא חומר, יצירת מציאות, ביקורת

תעלת בלאומילך 1969
אפרים קישון

ההקשר – המאפיינים כפי שבאים לידי ביטוי בעשיה הקולנועית

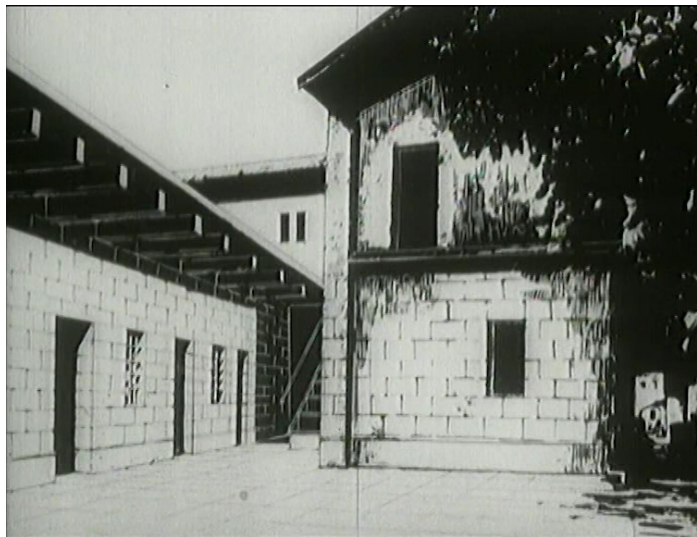
יצירת דימוי מציאותי

פרסומת -
תנובה –
בית ישראלי
2010
אלי סברדלוב /
ראבל הפקות

מניפולציה תודעתית לצורך העברת מסר מכירתי

נקודת מבט של "המשוטט", ואמירה ביקורתית תכנונית

תכנון בממד הזמן 1967

אדריכל ישראל גודוביץ' / ברק שקין – עבור משרד השיכון

כלי תכנוני, הנעה לפעולה ותכנית ממשית

למדיום הקולנועי אפשרות:

לחשוף את הרבדים המיוחדים הנסתרים מן העין בסביבה הנחקרת
להראות בצורה מסוגנת מציאות שאינה בדיוק מסוגנת
לייצר בקרב הצופים בכורסה את תחושת המרחב והסביבה
לייצר בקרב הצופים אהדה למקום ועניין בו
להציג חזון ולבנות מציאות אלטרנטיבית, רצויה למרחב

להתוות את החזון להתחדשות העירונית

**להציג דימויים של תכנית אדריכלית
וסביבתית למקום**

המאמר פורס את היבטי הקשר בין אדריכלות לקולנוע באופן רחב. בין השאר הוא נוגע בתכונה של הקולנוע המאפשר לבנות אצל הצופה תמונת מציאות קיימת ורצויה. הוא מעלה את תרומתו של הקולנוע לאדריכלות, ומכאן ההשפעה שיש לו על הסביבה הבנויה.

הבאת דבריו של וולטר בנג'מין מוסיפים צעד נוסף לקשר בין קולנוע ואדריכלות. צעד שמעבר להנעה לפעולה אמיתית בסביבה, אלא הציפיה אולי לביצוע הפעולה עצמה.

האם זהו תפקידו של הקולנוען המשוטט, האדריכל? כנראה שלא בהכרח. האדריכל הקולנוען משמש כאן כמתכנן ומפיץ הבשורה, שיכולה להתפרסם בימינו במגוון אמצעים. אי אפשר לצפות שהמתכנן יהיה גם המבצע.